

Speciile genului liric

Specia	Definiția	Clasificarea	Particularități	Exemple
Pastel	specie lirică caracte - ristică românilor, în centrul căreia se află descrierea naturii, în - soțită de afecțiunea autorului. Termenul a fost folosit în poezia noastră pentru prima oară de V.Alecsandri. In literarura universală Goethe, Heine, Verlaine		<ul style="list-style-type: none"> ▣Termenul vine din pictură-însemnând un tablou realizat în creioane colorate. ▣Obiectivul descris este un pretext pentru trezirea unor sentimente transmise cititorului la pers. I sau III-a . ▣Prin motivul literar al relației om-natură se exprimă trăsăturile sufletești legate de aspectul descris. ▣Predomină adjectivele și substantivele. 	V.Alecsandri "Miezul iernii" "Geul iernii" Ion Pillat "Iarna" I.H.Herdelea "Zburătorul" I.H.Rădulescu; G.Coșbuc; Șt.O.Iosif; Ion Pillat
Oda	Specie a genului liric în care se elogiază personalități, fapte eroice ; venerație și premărire față de Divinitate.A apărut în Grecia antică caracterizându-se prin formă prozaică aproape fixă. A fost susținută de muzică de cor și chiar de punere în scenă	<ul style="list-style-type: none"> ~religioasă ~filosofică ~sacrală ~erotică ~eroică ~personale 	<ul style="list-style-type: none"> ▣Are caracter solemn și de adresare. ▣Incepe cu o invocație retorică. ▣Ton solemn, intensă vibrație lirică. ▣Ritm amplu și avîntat. ▣Sentimente de preamă - rire și adorație. ▣Concentrarea sentimentelor într-o formă adecvată. ▣Exprimarea directă prin intermediul monologului . ▣Ultima strofă conține un îndemn. ▣Oda care se cîntă se numește <u>marș</u> . 	G.Coșbuc „Patria română” M.Eminescu „Oda”(în metru antic) N.Stănescu “Oda bucuriei” V.Alecsandri “Oda ostașilor români “ Horațiu “Ode” P.B.Shelley “Oda vîntului din apus”
Imnul	Specie lirice cetățenești (asemenea odei) în care se preamăresc evenimente de importanță națională :eroi, idei,evenimente.	<ul style="list-style-type: none"> ~religios ~național ~internațional ~păgîn ~ebraic ~erotică ~filosofică 	<ul style="list-style-type: none"> ▣Incepe cu o invocație retorică. ▣Conține îndemnuri , accente afective. ▣ Caracter retoric .Tonul mobilizator. ▣Evocă epoci,persoane glorioase. ▣ Meditație solemnă. 	V.Alecsandri “Imnul lui Ștefan cel Mare” “Un răsunset”- imnul României

<p>Meditația</p>	<p>Poezie lirică care cuprinde reflecții filosofice asupra lumii și vieții. Se inspiră din problemele mari ale filosofiei despre univers, divinitate, suflet, originea, esența și valoarea vieții, binele, frumosul. Se cunosc și meditații în proză. A fost cultivată în preromantism și romantism.</p>		<ul style="list-style-type: none"> ▣ Se abordează probleme mari legate de existența omului pe pământ. ▣ Reprezintă o formă superioară a liricii și apare, de obicei, în epoca de maturitate a unei literaturi. 	<p>M. Eminescu <i>“La steaua”</i>; <i>“Ce te legeni..”</i> Ion Pillat <i>“Aci sosi pe vremuri”</i> Gr. Alexandrescu <i>“Meditații, Anul 1840”</i> Lamartine</p>
<p>Elegia</p>	<p>Specie a genului liric, caracterizată prin exprimarea unui sentiment de tristețe, de regret de melancolie. Sentimente elegiacice ce se pot identifica la mai multe specii ale liricii culte. Elegia este considerată <u>muza durerii</u>. La începutul poeziei este scrisă în distih exprimând jalea-distihul elegiac. Mai târziu a început să exprime sentimente complexe.</p>	<p>~erotice ~filosofice ~religioase ~patriotice</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▣ Corespunzătoare bociului popular, în care se exprimă un sentiment de tristețe, regrete, durere, melancolie. ▣ Uniori are un pronunțat caracter meditativ. ▣ În mod clasic, elegia este reprezentată de orice poem compus din versuri elegiacice, distihuri formate din alternarea hexamentului cu pentamentul. ▣ Tonul este tandru. 	<p>M. Eminescu <i>“Trecut-au anii”</i>; <i>“O, rămâi”</i> V. Voiculescu <i>“Luminătorul”</i> O. Goga <i>“Bătrâni”</i> În literatura universală: V. Hugo Platon Ovidiu R.M. Rilke Petrarca</p>
<p>Romanța</p>	<p>Poezie lirică sentimentală, de obicei de inspirație erotică, cântată pe o melodie lină, melancolică. În Evul Mediu romanța denumea poemele epice care celebrau fapte istorice, vitejia unor eroi. Termenul se folosește ca titlu a unor creații poetice diferite ca tematică.</p>	<p>~cavalerească ~morescă ~satirică ~păstorală ~burlească</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▣ Specie cu aspect erotic, sentimentală, duioasă, tristă, melancolică. ▣ Formă simplă o apropiere de lied. ▣ Stil simplu: exclamații, chemări ▣ Textele sunt puse pe muzică. 	<p>M. Eminescu <i>“Pe lângă plopii fără soț”</i>; <i>“Mai am un singur dor”</i>; <i>“Dorința”</i> Maria Cunțan <i>“Pe sub fereastra-mi curge-un râu”</i></p>

<p>Idila</p>	<p>Specie lirică și erotică din sfera poeziei bucolice în care este reprezentată în formă optimistă sau idealizată viața și dragostea în cadrul rustic. In sec. al 18-lea- idila păstorăală în formă ritmată acutal ele sunt versificate.</p>	<p>~Pastorală ~bucolică ~eglogă</p>	<p>☐Spre deosebire de pastel unde natura este subiectul, în idilă accentul cade pe viața pastorală,a obiceiurilor cîmpenești cunoscute și sub numele de <u>eglogă</u>. Egloga este în formă de dialog(intre un păstor și o păstorită) cu sentiment erotic. ☐In sec. al 18-lea- idla păstorăală în proză ritmată acutal ele sunt versificate ☐Natura apare ca decor.</p>	<p>M.Eminescu “Dorința”; “Sara pe del”; “Lacul” V.Alecsandri “Rodica” G.Coșbuc “La pîrău”; “Rea de plată” Șt.O.Iosif “Doina” N.Labiș “Idilă”</p>
<p>Psalmul</p>	<p>Specie a liricii religioase prin care se înalță laude lui Dumnezeu , exprimînd setimente de recunoștință,de implorare,de umilință,de regret,de adorație,de iubire,de mulțumire. Pot avea uncaracter de: rugăciune,odă ,elegie sacră.</p>	<p>~de laudă ~de durere ~de pocăință</p>	<p>☐Tematică diversă. ☐Adresare în formă de monolog. ☐Cîntece de regret,de adorație. ☐Sunt clasificate în versete notate cu cifre arabe. ☐Sunt alcătuită din mai multe paragrafe. ☐Se folosesc termeni metafotici,monologul și dialogul mistic.</p>	<p>T.Arghezi “Psaltirea” L.Blaga “Psalm” Al.Macedonschi “Psalmi moderni”</p>
<p>Epigrama</p>	<p>O poezie lirică cu un conținut politic , didactic ,de formă restrînsă ,în care se satirizează defecte,vicii și obiceiuri omenești .La grecii vechi ,epigrama ca și epitaful ,și epigraful desemna inscripțiile scurte de pe pietre funerare sau de pe opere de artă.</p>		<p>☐Conținut politic . ☐Forma restrînsă(de obicei un catren). ☐Atitudine :ironică sau sarcastică.</p>	<p>Al.Vlăhuță C.Negruzzi G.Topîrceanu E.Tarlapan Voltaire Lessing Marțial</p>

Epistolă	Specie literară a ve - chiului gen didactic sau a genului liric, sub forma de scrisoare.		<ul style="list-style-type: none"> ☐ Este sub formă de scrisoare. ☐ Adresate unei persoane reale sau imaginare. ☐ Se abordează teme filosofice, morale, artistice, familiare. 	M. Eminescu C. Bolliac Horațiu Voltaire Poe
Madrigalul	Poezie lirică scurtă care exprimă sentimente delicate sau complicate. Compoziție muzicală polifonică pentru cor a capella. În lirica italiană apare în secolul al 14-lea. În Franța s-a răspândit în secolul 16-18.	După caracter pot fi: ~satiric ~idilic ~didactic	<ul style="list-style-type: none"> ☐ O mică piesă de dragoste (3, 4, 14 versuri) cu conținut idilic, apoi didactic și satiric ☐ Cântată fără reguli precise în prevința versificației. ☐ Sentimente delicate. ☐ Din madrigalul poetic s-a desprins madrigalul muzical. 	C. Pavelescu "Madrigal trist" Tasso Petrarca Boccaccio
Pamfletul	Specie literară în versuri sau în proză care se remarcă prin caracter satiric. Se dezvoltă în sec. al XVIII-lea		☐ Caracter polemic, satiric, violent - în adresa unor persoane, atitudini, concepții, moravuri, realități sociale, politice	Camil Petrescu T. Arghezi N. D. Cocea Swift Voltaire
Rondelul	Specie lirică de formă fixă alcătuită din 13 sau 14 versuri, grupate în 3 catrene și un vers independent. Este o specie întâlnită foarte rar. A fost cultivată îndeosebi în lirica medievală și mai târziu de parnasieni. Rondelul apare în sec. XV în Franța prin poezii Villon, Clément Marot. Macedonschi preia modelul rondelurilor de la poezii francezi Maurice Rollinat și Th de Bonville.		<ul style="list-style-type: none"> ☐ Începe cu un refren, reluat parțial sau integral la mijloc și la sfârșit, având numai două rime. ☐ Primele două versuri, care sintetizează motivul liric, sunt identice sau foarte asemănătoare. ☐ Are 13 versuri sau 14 dispuse în trei strofe. ☐ Primul vers este identic cu al șaptelea și al treisprezecelea, iar al doilea cu al patrulea și cu ultimul vers. ☐ Rimele sunt numai două. 	N. Costescu "Rondelul doinei" Al. Macedonschi "Rondelul rozelor de august"; "Rondelul rozelor ce mor" Clément Marot Fr. Villon

<p>Sonetul</p>	<p>Poezie lirică de formă fixă compusă din 14 versuri grupate în două catrene și două terține , ultimul vers, fiind o concluzie a întregii poezii . Sonetul românesc urmează modelul sonetului italian. A apărut în sec. al XIII-lea la francezi (poezia trubadurilor), apoi în Renașterea italiană și restul Europei sec. XVI . Se cunosc și tipul de sonet <u>neregulat</u> cultivat de Shakespeare - trei catrene cu rime alternative, diferite în fiecare catren. Există și sonet <u>scurt inversat</u> în care terținele preced catrenele.</p>	<p>~italian ~englez ~neregulat ~scurt inversat</p>	<p>☒ Forma fixă: 2 catrene și 2 terține, nu se admite repetarea cuvintelor cu excepție construcțiilor gramaticale (conjunții și prepoziții). ☒ Catrenile au rima îmbrățișată, iar terținele rimă liberă, variată. ☒ Ultimul vers exprimă o sentință, o concluzie. ☒ În catrene e prezentă o temă ascendentă, în terține - tematica descendentă ☒ Sonetul italian și cel român au versul de unsprezece silbe și ritmul iambic.</p>	<p>M. Eminescu "Vorbește-ncet" "Afară-i toamnă" O. Goga "Sonet" Dante Petrarca Michelangelo Shakespeare</p>
<p>Glosă</p>	<p>Poezie de formă fixă alcătuită tot din atâtea strofe câte versuri are prima strofă. Prima strofă introduce tema poeziei . Glosa de tip <u>francez</u> cuprinde șase strofe, iar ce de tip <u>german</u> - zece strofe</p>	<p>~filosofică ~gnomica ~sentențios</p>	<p>☒ Fiecare vers din prima strofă este consemnat succesiv în câte o strofă următoare. ☒ Fiecare vers din prima strofă conține tema de bază. ☒ Începând cu strofa a doua fiecare vers din prima strofă este comentat. ☒ Structura inițială și cea finală constituie un cadru. ☒ Creație lirică de factură clasică.</p>	<p>M. Eminescu (glosă de tip german) M. Codreanu (glosă de tip francez) Boniface Hetrat</p>
<p>Gazelul</p>	<p>Poezie de formă fixă care este alcătuită dintr-un variabil de distihuri, având aceeași rimă cu cele două versuri ale distihului inițial.</p>		<p>☒ Este alcătuit din versuri în care numai primul distih rimează, următoarele distihuri obținându-și plasticitatea prin repetarea, în al doilea vers a fiecărui distih, a rimei din primul distih. ☒ Distihurile se constituie ca adevărate maxime</p>	<p>M. Eminescu <i>În postume Gazel</i> , <i>mottoul la Călin (File din poveste)</i> G. Coșbuc <i>Gazel și Lupta vieții</i> Hafiz</p>

<p>Doina</p>	<p>Cîntic liric popular ,ce exprimă în mod direct cele mai sublime sentimente ale poporului. Este o specie proprie numai românilor.Se mai numește cîntec de frunză ,deoarece începe cu “frunză verde” .</p>	<p>~de jale ~de dor ~de dragoste ~de înstrăinare ~de noroc ~de soartă ~de haiducie</p>	<p>☐Din punct de vedere muzical este alcătuită din două părți una tristă și alta vioaie cu caracter dansant. ☐Incărcătură metaforică ☐Ritm trohaic ☐Rima împerecheată,măsura de 7-8 silabe</p>	
--------------	---	--	--	--